

หมายเหตุ : ลดพบนับ

จดหมายข่าว

ตอน การให้รางวัลด้วยวิธีการเสียงโชค ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2562

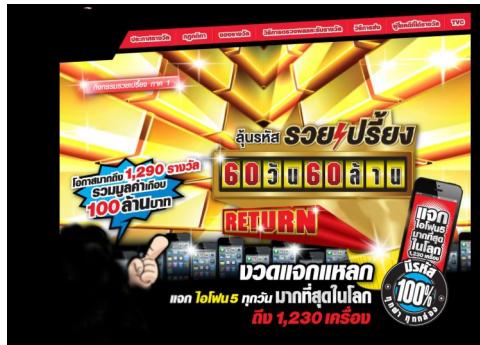
สถานการณ์การให้รางวัลด้วยการเสียงโชค

จากการสำรวจสถานการณ์การพนันของเยาวชนจำนวน 49,244 คน พบว่าเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวนร้อยละ 67 มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเสียงโชค และในกลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเสียงชพนันนี้ มีร้อยละ 33 ที่เริ่มเสียงชพนันตั้งแต่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาคุณภาพระหว่างประเทศ.2560) จะเห็นว่า การให้รางวัลด้วยการเสียงโชคหรือการส่งเสริมการขายด้วยวิธีการเสียงชพนันที่มีลักษณะการลดราคา แลกของสมนาคุณ และแจกของตัวอย่าง (ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม. 2559) เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวกับเยาวชน ยิ่งนับวันจะขยายการทำตลาดในกลุ่มธุรกิจมากขึ้น เนื่องจากผลของการแจกจะเป็นรางวัลที่มีมูลค่ามหาศาล เกิดเป็นการจูงใจให้ผู้บริโภคมีความต้องการ ส่งผลกระทบต่อจำนวนการผลิต ยอดจำหน่าย และการจับจ่ายของผู้บริโภคที่เพิ่มมากขึ้น

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง กำหนดนโยบายการจัดให้มีการแถมพทหรือรางวัลด้วยการเสียงชพนันโดยวิธีใด ๆ ในการประกอบกิจการค้าหรือ

อาชีพให้เล่นได้เพียงวิธีเดียว คือการส่งชิ้นส่วนของสินค้าหรือบัตรสมนาคุณ หรือบัตรอื่นๆ มาจับสลาก และต้องจับสลากตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ส่วนวิธีการเล่นอื่นห้ามมิให้อนุญาตโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ ยังผ่อนผันให้มีการนำวิธีการส่ง SMS มาใช้ได้ด้วย ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขและวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยผู้ประกอบการที่ประสงค์จะนำวิธีการส่ง SMS ดังกล่าวมาใช้ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ให้ใช้วิธีการพิมพ์หมายเลขของผู้ส่ง SMS ที่ร่วมรายการดังกล่าวแล้วนำมาจับสลากตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น (ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. 2557) ทั้งนี้ กรมการปกครองได้ออกใบอนุญาตจัดให้มีการแถมพท/หรือรางวัลด้วยการเสียงชพนันทั่วประเทศในปี 2559 จำนวน 1,112 ใบ ปี 2560 จำนวน 1,209 ใบ และปี 2561 จำนวน 1,499 ใบ (กรมการปกครอง.2562) จากสถิติจะพบว่า จำนวนการขอใบอนุญาตจะมีจำนวนสูงมากขึ้นเป็นลำดับ

ในช่วงปี 2560 การขออนุญาตการจัดให้มีการ
แถมพิกและ/หรือการให้รางวัลด้วยการเสียงโซคพบว่า
ผู้ประกอบการมีการยื่นขออนุญาตให้มีการแถมพิกและ/
หรือการให้รางวัลด้วยการเสียงโซคทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น
1,209 ใบ และมากกว่าครึ่งของผู้ประกอบการ เป็น
ผู้ประกอบการประเภทอาหารและเครื่องดื่มโดยการจัด
กิจกรรมการให้รางวัลใช้วิธีการเสียงโซคมีหลากหลาย
รูปแบบ เช่น การเล่นเกมทางโทรศัพท์ด้วยการตอบ
คำถามชิงรางวัล การส่งชิ้นส่วน การส่งเลขใต้ฟ้าทาง
ข้อความสั้น (SMS) ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อชิงโซค
พร้อมกับจูงใจด้วยรางวัลใหญ่ที่มีมูลค่าสูง เช่น รถยนต์
ห้องชุด ทองคำ การท่องเที่ยวต่างประเทศ สิทธิเข้าชม
ฟุตบอลลีกใหญ่ในต่างประเทศ และมีความถี่ในการออก
รางวัลทุกวัน ดังนั้น การเสียงโซคทำให้ผู้บริโภคมีการ
ตอบสนองเช่นเดียวกับการเล่นเกม
พนัน นั่นคือ มองการซื้อสินค้าเป็นการ
ลงทุนจึงบริโภคสินค้าเกินความจำเป็น
เพื่อหวังรางวัล (มูลนิธิเพื่อการพัฒนา
นโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.2560)
ทั้งนี้ ผู้ประกอบการบางรายไม่มีความ
เข้าใจเกี่ยวกับการจัดให้มีการให้รางวัล
ด้วยการเสียงโซคอีกด้วย

**“ผู้จัดการรายการหลายคนไม่เข้าใจหรือไม่รู้ว่
การให้ผู้ชมส่ง SMS ทายผล ก็เข้าข่ายผิดกฎหมาย
ด้วย ถึงแม้จะเป็นการทายผลเพื่อชิงรางวัลเล็กๆ
น้อยๆ ก็ตาม ก็ถือเป็นการเสียงโซคอย่างหนึ่ง ซึ่งตาม
กฎหมายไม่ได้ห้ามการเสียงโซคทั่วไป แต่ห้ามไม่ให้
มีการแบ่งปันผลประโยชน์แฝงเร้น ดังนั้น ถ้าพิสูจน์ได้
ว่าผู้จัดการรายการและค่ายมือถือที่ให้บริการส่ง SMS
มีการรับผลประโยชน์จากการทายผลที่เกินกว่าปกติ
เช่นโทรศัพท์บางรายการให้ผู้ชมส่ง SMS ร่วมสนุกใน
อัตราค่าบริการที่แพงกว่าปกติ ก็ถือว่ามีผิดตาม
กฎหมาย ไม่ว่าจะผลประโยชน์ที่ได้รับจะเล็กน้อยเพียงใด
ก็ตาม” (ประวิทย์ ลีสถาพรวงศา. 2557)**

พงศ์ธร จันทรศรีมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบาย
สาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุข
แห่งชาติ ชี้แจงว่าจากนิยามการพนันจะมีองค์ประกอบ 3
อย่าง ได้แก่ 1) รางวัล 2) โอกาส และ 3) การมีส่วนได้

ส่วนเสีย เช่น การเล่นไพ่ ใครมีส่วนได้ส่วนเสีย แล้วใครมี
โอกาสที่จะแพ้หรือไม่ได้ทุกคน แต่จะมีคนใดคนหนึ่งที่ได้
และรางวัลคือถ้าเป็นผู้ชนะ จะได้เงินไป อย่างนี้ถือว่าเป็น
การพนันสำหรับประเทศไทยไม่มีคำนิยามที่ชัดว่า พนัน
คืออะไร ระบุเพียงผู้ใดเล่นพนันไม่ได้รับอนุญาตผิด
กฎหมาย และกำหนดรายชื่อกิจกรรมที่ถือว่าเป็นการ
พนัน เมื่อก่อนการตีความว่า กิจกรรมการให้รางวัลด้วย
วิธีการเสียงโซคคือการพนัน โดยอยู่ภายใต้ พ.ร.บ.
การพนัน พ.ศ.2478 หากตีความกว้าง ๆ ก็เข้าข่ายเป็น
กิจกรรมที่ใกล้เคียงกับการพนัน ถ้าอธิบายด้วยนิยามของ
กฎหมายก็ไม่ถือว่าเป็นการพนัน แต่ว่ารองลงมาจากพนัน
ในทางตรงข้าม เมื่อพิจารณาในแง่มุมมองของทางการแพทย์
ไม่ว่าจะพนันหรือเสียงโซค ถือว่าเป็นพฤติกรรมกรรมการพนัน
เพราะจะมีพฤติกรรมที่เหมือนกัน คือการมี “พฤติกรรม

การลุ้น” ส่วนการส่งเสริมการขาย
จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
1) การให้รางวัลด้วยการเสียงโซค
โดยเราต้องซื้อของ ส่งชิ้นส่วนไป
จับรางวัล ซึ่งถือเป็นการให้รางวัล
ด้วยการเสียงโซค และ 2) การ
แถมพิกหมายถึงการแถม ณ จุด
ขาย เช่น ซื้อ 1 แกรม 1 ซื้อ 2 แกรม

1 ทั้งสองส่วนจึงมีวิธีการที่ต่างกันไป การให้รางวัลด้วย
การเสียงโซคต้องขออนุญาตตาม พ.ร.บ. การพนัน
พ.ศ. 2478 และการแถมพิกไม่ต้องขออนุญาต ตาม
พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ.2478 แต่ว่าต้องจัดของให้ตามที่
โฆษณาไว้ และการโฆษณาต้องทำตามระเบียบของ
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สุลัดดา
พงษ์อุทธา. 2559)

การเสียงโซคมีรูปแบบที่ใกล้เคียงกับการพนัน
ปัจจุบันการติดพนันเป็นโรคทางจิตเวชชนิดหนึ่งที่อยู่ใน
กลุ่มโรคเกี่ยวกับการติดสารเสพติด ด้วยการให้รางวัลที่มี
มูลค่าสูงและมีการโฆษณาทุกช่องทางทางการสื่อสาร เมื่อเด็ก
และเยาวชนเปิดรับการโฆษณาจะกระตุ้นสมองทำให้
สมองหลั่งสารความสุขลงที่เรียกว่า “โดปามีน” เกิด
ความรู้สึกตื่นเต้น ลุ้น และสนุก ซึ่งอาจทำลายระบบสมอง
บางส่วน (มูลนิธิเพื่อการพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่าง
ประเทศ.2560)

นโยบายและมาตรการในการกำกับดูแลการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค

สำหรับนโยบายและมาตรการในการกำกับดูแลการให้รางวัลด้วย การเสี่ยงโชค (มูลนิธิเพื่อการพัฒนา นโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.2560) มีดังนี้

1. ความเข้มงวดในการควบคุมการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชคต้องกำหนดให้รวมอยู่ในพระราชบัญญัติการพนัน

การแยกกฎหมายเสี่ยงโชคออกจากการเล่น จะทำให้สังคมเข้าใจว่าการเสี่ยงโชคไม่ใช่การเล่นและจะทำให้การให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชคมีการขยายตัวมากขึ้น ดังนั้นกระทรวงมหาดไทยควรร่วมร่างพระราชบัญญัติการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค พ.ศ.... เข้ากับร่างพระราชบัญญัติการพนันและแยกหมวดเฉพาะเรื่องการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค เพื่อสร้างความชัดเจนในการปรับเปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของคนในสังคมไทยให้รับรู้และตระหนักว่า

“การเสี่ยงโชค = การพนัน”

และผลักดันด้วยการเสนอให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเข้าสู่คณะรัฐมนตรีเพื่อนำไปสู่กระบวนการพิจารณาออกกฎหมาย

2. ควรกำหนดหมวดการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชคเป็นหมวดเฉพาะ

เมื่อรวมการควบคุมระหว่างการเล่นรางวัลด้วยการเสี่ยงโชคและการพนันแล้ว ควรมีการแก้ไขและเพิ่มเติมในบทบัญญัติร่างพระราชบัญญัติการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค พ.ศ... โดยปรับเป็นหมวดเฉพาะเรื่อง การให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค และให้มีกฎหมายที่รัดกุมและเข้มงวดในการควบคุมการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชคเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคโดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็กและเยาวชน

3. กำหนดให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการควบคุมการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค โดยให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการกำกับการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค” ซึ่งมีคณะกรรมการโดย

ตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนจากกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และองค์กรผู้บริโภคที่ไม่แสวงหากำไร รวมทั้ง

ให้มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการตลาด ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และด้านกฎหมาย ได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นกรรมการในชุดดังกล่าว และให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เป็นเลขานุการของคณะกรรมการฯ เนื่องจากเห็นว่า สคบ. มีความเชี่ยวชาญกฎระเบียบในการควบคุมการโฆษณา และการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชคเป็นอย่างดี

4. การสนับสนุนให้มีเจ้าภาพหลักในการพัฒนามาตรการในการลดผลกระทบจากการพนัน ในประเด็นการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชค และต้องมีการจัดการเชิงระบบ ไม่ควรกำกับเฉพาะด้านการออกใบอนุญาต ควรมีมาตรการนับตั้งแต่การออกใบอนุญาต การควบคุมการป้องกันเด็กและเยาวชน การเฝ้าระวัง การติดตาม पैราะวัง และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้มีผลอย่างจริงจัง

จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการต่างนิยมใช้การส่งเสริมการขายด้วยวิธีการเสี่ยงโชค ผู้บริโภคมีความชื่นชอบและได้รับตอบรับเป็นอย่างดี จึงต้องคำนึงถึงกิจกรรมเหล่านี้ว่าจะเป็นการมอมเมาประชาชน และส่งเสริมให้คนติดการเสี่ยงโชค หรือแม้แต่เป็นช่องทางใหม่ของการเล่นพนันหรือไม่ สิ่งที่สำคัญคือต้องมีมาตรการที่กำกับดูแลเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณะ โดยเฉพาะกับกลุ่มเด็กและเยาวชน

เอกสารแนะนำ

อ่านเพิ่มเติมได้ที่

<https://bit.ly/2tghsoX>

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง (2562) เอกสารสถิติพินัน (ใบคำขออนุญาต) สถิติทั่วประเทศ ปี 2559 – 2561.

มูลนิธิเพื่อการพัฒนา นโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (2560) สมุดปกขาว (White paper) สถานการณ์และมาตรการควบคุมการให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชคในผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อสุขภาพของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรีนติ้ง แอนด์ พับลิชชิง.

ประวิทย์ ลีสถาพรวงศา (2557) เวทีเสวนา “ฟุตบอลโลก: เกมหรือการพนัน กับบทบาทอันทำลายของสื่อ” วันที่ 18 มิถุนายน 2557 โรงแรมเซ็นจูรี่ กรุงเทพฯ

ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม (2559) แนวทางการกำกับกับการส่งเสริมการขายด้วยวิธีการเสี่ยงโชค. กรุงเทพฯ.

ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน (2557) การอนุญาตการจัดให้มีการแถมพิก หรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชค. กรุงเทพฯ.